

Ügyszám: NAIH/2017/4420/2/V

dr. Kerék-Beleznay Zsuzsanna
részére

Jobbik Magyarországért Mozgalom

beleznay.zsuzsanna@jobbik.hu

Tisztelt Asszonyom!

A Jobbik Magyarországért Mozgalom (a továbbiakban: Jobbik) képviseletében a „*Csökkentsük az EU-t szétszakító bér- és gazdasági különbségeket!*” elnevezésű európai polgári kezdeményezéssel [Bizottság nyilvántartási száma: ECI(2017)000006, a továbbiakban: „Bérunió” polgári kezdeményezés] összefüggésben bejelentette a Jobbik adatkezelését a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) által vezetett adatvédelmi nyilvántartásba.

A Hatóság az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 52-58. §-a szerinti vizsgálati eljárásának keretén belül további információkat kívánt szerezni a Jobbik adatkezeléséről, ezért a Hatóság munkatársa a Jobbik központi irodájában (1113 Budapest, Villányi út 20/B.) aláírta a „Bérunió” polgári kezdeményezést. Ennek során tájékoztatást kért a személyes adatainak kezeléséről, illetve ezt követően, mint a Hatóság képviselője, további kérdéseket is feltett. A Jobbik helyszínen tartózkodó pártigazgatója, Szabó Gábor több kérdésre is részletesen válaszolt. Emellett arról is tájékoztatta a Hatóság munkatársát, hogy a Jobbik nem rendelkezik külön adatkezelési tájékoztatóval a „Bérunió” polgári kezdeményezésre vonatkozóan. A pártigazgató e tekintetben a polgári kezdeményezésről szóló Európai Parlament és Tanács 211/2011/EU rendelet (a továbbiakban: 211/2011/EU rendelet) III. mellékletében szereplő és a Jobbik által is használt aláírásgyűjtő ív alján megtalálható Adatvédelmi Nyilatkozatra hivatkozott, mint amelyet bármely aláíró megismerhet.

A bejelentkezéssel és a Hatóság által megismert adatkezeléssel összefüggésben az alábbiakról tájékoztatom.

1. A Jobbik a „Bérunió” polgári kezdeményezés sikerességben közreműködik, minthogy papír alapú aláírásgyűjtő íven gyűjti a támogatói nyilatkozatokat. Ennek során a Jobbik az alábbi személyes adatokat kezeli: személyazonosító szám, személyazonosító okmány típusa, száma, dátum, aláírás. A 211/2011/EU rendelet 5. cikk (1) bekezdése alapján a „*polgári kezdeményezést támogató aláíróktól származó nyilatkozatok gyűjtéséért a szervezők felelnek.*” Sem ez a rendelkezés, sem a 211/2011/EU rendelet más előírása nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a szervezők egyetértésével más szervezetek, így például a Jobbik is közreműködjenek az aláírások gyűjtésében. Ebben az esetben megoszlik az adatkezelői felelősség, és – a szervezőkkel kötött ellenkező megállapodás hiányában – ezen segítő szervezeteket (például a Jobbikot) a saját tevékenységükkel összefüggésben adatkezelőnek kell tekinteni.

Az Infotv. 2. § (1) bekezdéséből¹ fakadóan a Jobbikra vonatkoznak az Infotv. rendelkezései, amelynek alapján a Jobbikot számos adatkezelői kötelezettség terheli, így például az Infotv. 66. § (1) bekezdésében szereplő, és az Infotv. 65-68. §-aiban részletezett adatvédelmi nyilvántartásba való bejelentési kötelezettség is. A Jobbik e kötelezettségének eleget tett.

A Hatóság a bejelentkezés alapján megállapította, hogy a Jobbik Gyöngyösi Márton adatfeldolgozóként jelölte meg. Emellett a bejelentkezésben arról is nyilatkozott, hogy az aláírás során felvett személyes adatokat (személyazonosító szám, személyazonosító okmány típusa, száma, dátum, aláírás) az Európai Bizottság számára továbbítják.

A 211/2011/EU rendelet 12. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy „a polgári kezdeményezés szervezőit és a 15. cikk (2) bekezdésének megfelelően kijelölt hatáskörrel rendelkező hatóságokat adatkezelőnek kell tekinteni (...)”

Gyöngyösi Márton a „Bérunió” polgári kezdeményezés egyik kezdeményezője, illetve a szervezők által kijelölt képviselője. A 211/2011/EU rendelet 15. cikk (2) bekezdése alapján pedig a Jobbik által végzett adatkezelés vonatkozásában a Nemzeti Választási Bizottságot kell tekintetni a megfelelő hatáskörrel rendelkező hatóságnak. A 211/2011/EU rendelet 12. cikk (2) bekezdése alapján tehát a „Bérunió” polgári kezdeményezéssel együtt járó adatkezeléssel összefüggésben Gyöngyösi Márton és a Nemzeti Választási Bizottság adatkezelőnek minősülnek.

A Hatóság felhívja a figyelmét arra, hogy Gyöngyösi Márton az Infotv. rendelkezései alapján nem tekinthető adatfeldolgozónak. Az Infotv. 3. § 17. és 18. pontja² szerint az adatfeldolgozó technikai műveleteket lát el az adatkezelő számára, míg az Infotv. 10. § (1) és (3) bekezdése³ alapján az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, hanem köteles végrehajtani az adatkezelő utasításait. Gyöngyösi Márton, mint a Bérunió polgári kezdeményezés egyik szervezője a többi szervezővel együtt az adatkezelést érintően érdemi döntést hoznak, és nem pedig a Jobbik, mint az adatkezelő rendelkezései szerint lát el bizonyos feladatokat a Jobbik számára. Ennek megfelelően nem állapítható meg adatkezelő-adatfeldolgozói viszony a Jobbik és Gyöngyösi Márton között a Jobbik aláírásgyűjtésével összefüggésben, hanem a Jobbik önálló adatkezelőnek minősül.

A Hatóság továbbá kiemeli azt is, hogy az Európai Bizottság – az adatvédelmi nyilvántartásba tett bejelentéssel ellentétben – nem lesz adatkezelő, mivel a szervezőknek nem kell átadniuk a Bizottságnak a személyes adatokat tartalmazó aláírásgyűjtő íveket, hanem csak a 15. cikk (2)

¹ Az Infotv. 2. § (1) bekezdése kimondja, hogy „e törvény hatálya a Magyarország területén folytatott minden olyan adatkezelésre és adatfeldolgozásra kiterjed, amely természetes személy adataira (...) vonatkozik.”

² Az Infotv. 3. § 17. pontja értelmében adatfeldolgozás „az adatkezelési műveletekhez kapcsolódó technikai feladatok elvégzése, függetlenül a műveletek végrehajtásához alkalmazott módszertől és eszköztől, valamint az alkalmazás helyétől, feltéve hogy a technikai feladatot az adaton végzik.” Az Infotv. 3. § 18. pontja szerint adatfeldolgozó „az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely szerződés alapján – beleértve a jogszabály rendelkezése alapján kötött szerződést is – adatok feldolgozását végzi.”

³ Az Infotv. 10. § (1) bekezdése kimondja, hogy „az adatfeldolgozónak a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos jogait és kötelezettségeit e törvény, valamint az adatkezelésre vonatkozó külön törvények keretei között az adatkezelő határozza meg. Az általa adott utasítások jogszerűségéért az adatkezelő felel.” Az Infotv. 10. § (3) bekezdése alapján: „az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, a tudomására jutott személyes adatokat kizárólag az adatkezelő rendelkezései szerint dolgozhatja fel, saját céljára adatfeldolgozást nem végezhet, továbbá a személyes adatokat az adatkezelő rendelkezései szerint köteles tárolni és megőrizni.”

bekezdése szerinti hatóságok által kiadott igazolásokat kell a Bizottsághoz benyújtaniuk.⁴ Ennek megfelelően az érintettek személyes adatait nem kerülnek az Európai Bizottság kezelésébe.

Mindezekre tekintettel az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján felszólítom arra, hogy a bejelentkezésében módosítsa az adattovábbításra vonatkozó rendelkezéseket úgy, hogy mind Gyöngyösi Márton, mind a Nemzeti Választási Bizottságot az adattovábbításra vonatkozó részben tünteti fel, valamint az Európai Bizottságot nem jelöli meg az adattovábbítás címzettjeként.

2. A Hatóság gyakorlata⁵ alapján az megfelelő tájékoztatás az adatkezelés jogszerűségében kiemelt jelentőségű. Az érintettek ezen keresztül ismerhetik meg a személyes adataikra vonatkozó adatkezelést, illetve ezáltal érvényesülhet az érintett információs önrendelkezési joga: az az adatkezelés lehet jogszerű, amelynek körülményei az érintettek előtt maradéktalanul ismertek. Ez a követelmény megjelenik az Alkotmánybíróság gyakorlatában is. Az Alkotmánybíróság több határozatában⁶ is hangsúlyozta, hogy a Magyarország Alaptörvényének VI. cikk (2) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez való jognak egyik legfontosabb tartalmi eleme az, hogy „mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás [helyesen: adatkezelés] egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát.” Ezen alkotmányos követelmény az adatkezelés megkezdése előtt a megfelelő tájékoztatáson keresztül érvényesülhet.

Az érintett a megfelelő tájékoztatás alapján képes felismerni azt, hogy az adott adatkezelés milyen hatással van az információs önrendelkezési jogára és a magánszférájára. A megfelelő tájékoztatáson keresztül ismerheti meg az érintett a személyes adataira vonatkozó adatkezelést, illetve ezáltal érvényesülhet az információs önrendelkezési joga. Megfelelő tájékoztatás hiányában az adatkezelő oldalán olyan „információs erőfölény” alakulhat ki, amelynek felhasználásával az érintett jogai sérülhetnek.

A Hatóság álláspontja szerint a megfelelő tájékoztatásnak több összetevője van. Egyrészt az adatkezelőnek eleget kell tenni az Infotv. 20. §-ában megfogalmazott kötelezettségnek. A tájékoztatás követelményének központi eleme az Infotv. 20. § (2) bekezdése, amely felsorolja azokat az alapvető adatkezelési körülményeket, amelyekről az adatkezelőnek tájékoztatást kell nyújtania. Másrészt tekintettel kell lenni arra is, hogy az Infotv. 20. § (2) bekezdése egy példalódzó felsorolás tartalmaz. A jogalkotó ugyanis az Infotv. 20. § (2) bekezdésében azt a kötelezettséget írja elő az adatkezelőknek, hogy az adatok „kezelésével kapcsolatos minden tényről” nyújtsanak tájékoztatást, majd az „így különösen” fordulatot követően kiemeli azokat a körülményeket, amelyeket a legfontosabbnak ítél meg. Ennek megfelelően az adatkezelőnek minden olyan körülményről felvilágosítást kell nyújtani, amely az adatkezelés teljes körű megismeréséhez szükséges, amely alapján az érintett felismeri, hogy az adatkezelés milyen hatással jár az információs önrendelkezési jogára. Erre figyelemmel a tájékoztatásnak az adatkezelés sajátosságaira is ki kell terjednie, amely esetről esetre változhat.

⁴ 2011/211/EU rendelet 9. cikk, illetve erről az adatkezelési körülményről az Európai Bizottság a honlapján is felvilágosítást nyújt: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/faq#q42>.

⁵ Az előzetes tájékoztatás alapvető követelményeit a Hatóság 2015. október 9-án nyilvánosságra hozott ajánlása tartalmazza (<http://naih.hu/files/tajekoztato-ajanlas-v-2015-10-09.pdf>), illetve az előzetes tájékoztatás vonatkozásában irányadó szereppel rendelkezik a NAIH/2015/2201/H. számú ügyben hozott határozat is (http://naih.hu/files/NAIH-2015-2201-H_határozat.pdf).

⁶ Az Alkotmánybíróság legelőször a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatában mondta ki, legutóbb pedig a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban.

Mindezek mellett figyelembe kell venni az Adatvédelmi Irányelv⁷ 29. cikke szerint létrehozott Adatvédelmi Munkacsoportnak⁸ a 15/2011. számú véleményben⁹ a tájékoztatással összefüggésben kialakított álláspontját is. A Munkacsoport a hozzájárulás „tájékoztatottságával” összefüggésben kiemelte, hogy *„különös jelentőséggel bír a tájékoztatás módja (egyszerű, zszargon használata nélküli, érthető, figyelemfelkeltő szövegben) annak értékelésekor, hogy a hozzájárulás »tájékozott«-e. A tájékoztatás módját a tartalomhoz kell igazítani: a rendszeres/átlag felhasználó számára érthetőnek kell lennie”*.¹⁰ Az Adatvédelmi Munkacsoport továbbá hangsúlyozta azt is, hogy *„minél összetettebb az adatfeldolgozás [helyesen: adatkezelés], annál nagyobb az elvárás az adatkezelővel szemben. Minél nehezebbé válik az átlagpolgár számára átlátni és megérteni az adatfeldolgozás [helyesen: adatkezelés] valamennyi elemét, annál nagyobb erőfeszítéseket kell tennie az adatkezelőnek annak bizonyítása érdekében, hogy a hozzájárulás megszerzése konkrét és érthető tájékoztatáson alapul”*.¹¹

Ezzel kapcsolatban érdemes kiemelni azt is, hogy az általános adatvédelmi rendelet¹² is a 15/2011. számú véleménnyel összhangban fogalmazza meg a tájékoztatási kötelezettséget. Az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy *„az adatkezelő megfelelő intézkedéseket hoz annak érdekében, hogy az érintett részére a személyes adatok kezelésére vonatkozó (...) a tájékoztatást tömör, átlátható, érthető és könnyen hozzáférhető formában, világosan és közérthetően megfogalmazva nyújtsa.”* Ezt az előírást tovább pontosítja az általános adatvédelmi rendelet (39) preambulumbekkezdése: *„az átláthatóság elve megköveteli, hogy a személyes adatok kezelésével összefüggő tájékoztatás, illetve kommunikáció könnyen hozzáférhető és közérthető legyen, valamint hogy azt világosan és egyszerű nyelvezettel fogalmazzák meg. Ez az elv vonatkozik különösen az érintetteknek az adatkezelő kilétéről és az adatkezelés céljáról való tájékoztatására, valamint az azt célzó további tájékoztatásra, hogy biztosított legyen az érintett személyes adatainak tisztességes és átlátható kezelése, továbbá arra a tájékoztatásra, hogy az érintetteknek jogukban áll megerősítést és tájékoztatást kapni a róluk kezelt adatokról.”*

Az adatkezelőknek tehát az Infotv. 20. § (2) bekezdésének alapul vételével egy olyan tájékoztatást kell az érintettek számára biztosítani, amelyen keresztül megismerhetik azt, hogy az adatkezelés milyen hatással járhat a magánszférájukra. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy annak alapján az érintettek ellenőrizhessék azt, hogy az adatkezelők mennyiben tartják meg az adatvédelmi követelményeket.

A Hatóság továbbá kiemeli, hogy a 211/2011/EU rendelet 12. cikk (1) bekezdése kimondja arra, hogy az európai polgári kezdeményezés során az adatkezelésnek meg kell felelnie az uniós tagállami adatvédelmi törvénynek: *„a személyes adatok e rendelet szerinti feldolgozása során a*

⁷ A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

⁸ Az Adatvédelmi munkacsoport az adatvédelemmel, valamint a magánélet védelmével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó független európai tanácsadó szerv. A Munkacsoportnak az uniós joggal kapcsolatos véleménye alapjául szolgál valamennyi tagállam nemzeti jogszabályainak értelmezéséhez

⁹ WP187, http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_hu.pdf

¹⁰ 15/2011. számú Vélemény, 21. oldal.

¹¹ 15/2011. számú Vélemény, 22. oldal.

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről. Az általános adatvédelmi rendeletet 2018. május 25-étől kell alkalmazni.

polgári kezdeményezés szervezői és a tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai betartják a 95/46/EK irányelvet és az annak végrehajtása céljából elfogadott nemzeti rendelkezéseket.” A 211/2011/EU rendelet fakadóan a Jobbiknak a „Bérunió” polgári kezdeményezés során be kell tartania az Infotv. rendelkezéseit, illetve az abból levezetett – és a Hatóság említett ajánlásában részletezett – adatvédelmi követelményeknek.

A Hatóság a pártigazgató elmondása alapján megállapította, hogy a Jobbik nem rendelkezik külön, az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentett adatkezelésére vonatkozó adatkezelési tájékoztatóval. A pártigazgató által hivatkozott, a Jobbik által használt aláírásgyűjtő ív alján található Adatvédelmi Nyilatkozat az alábbiakat tartalmazza: *„a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikkével összhangban az e formanyomtatványban megadott személyes adatokat kizárólag e javasolt polgári kezdeményezéshez beérkezett támogató nyilatkozatok számának ellenőrzése és igazolása céljából lehet a hatáskörrel rendelkező hatóságok rendelkezésére bocsátani (lásd a polgári kezdeményezésekről szóló, 2011. február 16-i 211/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikkét), illetve adott esetben e javasolt polgári kezdeményezéssel kapcsolatos közigazgatási vagy jogi eljárások céljából lehet feldolgozni (lásd a 211/2011/EU rendelet 12. cikkét). Az adatok semmilyen egyéb célra nem használhatók fel. Az érintetteknek jogukban áll hozzáférni személyes adataikhoz. Valamennyi támogató nyilatkozatot megsemmisítenek legkésőbb 18 hónappal a javasolt polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételének időpontját követően, vagy közigazgatási vagy jogi eljárás esetében legkésőbb egy héttel a szóban forgó eljárás lezárultát követően.”*

A Hatóság megállapította, hogy a Jobbik által végzett adatkezelés vonatkozásában az Adatvédelmi Nyilatkozat nem feleltethető meg az előzetes tájékoztatás fent kifejtett követelményeivel, mivel nem tartalmaz számos, a Jobbik sajátos adatkezelésére vonatkozó adatkezelési körülményt.

Így különösen a Jobbiknak tájékoztatást kell nyújtania arról, hogy mely adatkezelőkhöz is kerülhet át az aláírók személyes adatai. E vonatkozásban utalnia kell arra, hogy egyrészt a személyes adatokat megkapják a „Bérunió” polgári kezdeményezés szervezői (így különösen Gyöngyösi Márton), másrészt pedig a szervezők az aláírások ellenőrzése céljából a Nemzeti Választási Bizottsághoz benyújtják a személyes adatokat. E tájékoztatás nyomán az érintettek számára átláthatóvá válik az adatkezelés egész útja.

A Hatóság mindezekre tekintettel az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján felszólítja a Jobbikot arra, hogy az Infotv. 20. § (2) bekezdésének alapul vételével és a fent kifejtett adatvédelmi követelmények megtartásával készítsen adatkezelési tájékoztatót.

A Hatóság az előzetes tájékoztatással összefüggésben az ajánlásban szereplő adatvédelmi követelményekre külön is felhívja a Jobbik figyelmét. A Hatóság gyakorlata szerint az adatkezelési tájékoztatónak a személyes adatok felvételekor az érintettek számára rendelkezésre kell állnia, lehetőséget kell biztosítani annak megismerésére. Ennek megfelelően a Jobbiknak gondoskodnia kell arról, hogy a tájékoztató nyomtatott változat elérhető legyen minden olyan helyen, ahol a Jobbik az aláírásokat gyűjti.

Emellett az információs társadalom jelenlegi, technikailag magas szintű környezetében alapvetően elvárható az is, hogy ezen túlmenően az adatkezelő biztosítsa az érintett számára annak lehetőségét, hogy a tájékoztató folyamatosan elérhető és megtekinthető legyen (így például az

érintett az adatkezelő honlapján keresztül meg tudja tekinteni). A tájékoztatót a honlap nyitóoldalán szükséges elérhetővé tenni. Ebből fakadóan a Jobbiknak a hivatalos honlapján elérhetővé kell tennie az adatkezelési tájékoztatót.

A Hatóság végezetül felhívja a Jobbik figyelmét arra, hogy a Jobbiknak haladéktalanul szükséges megtennie a felszólításban megjelölt intézkedéseket, és a megtett intézkedéseiről a felszólítás kézhezvételétől számított 30 napon belül írásban tájékoztatnia kell a Hatóságot.

Budapest, 2017. szeptember 6.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár